

Sanat ve Politika

İçeriği Yazan: [MAYAZICI](#) [1] Zaman: Salı, 01/11/2011 - 16:47

Yazar: Mehmet Ali YAZICI

Yaşamda idealist felsefeyi savunanlara, idealist sanat ve estetik anlayışına sahip olanlara göre sanat ile politika farklı içeriklere sahiptirler ve toplumsal yapı içerisinde farklı görevleri yerine getirmektedirler. Daha doğru bir deyişle, sanat ve politika sahaları birbirlerinden çok farklı durmaktadırlar. Bu nedenle sanat ile politika arasında bir ilişki kurabilmek mümkün değildir.

Bu tür bir ilişkiyi kurmaya çalışmak, sanatı politikaya ya da politikayı sanata alet etmek demektir.

Diğer yandan idealistler için politika geçici ve dönemsel şeyleri konu edinmektedir, kendine ve zamansal olanla uğraşır. Yani, insanlık açısından uzun vadeli bir söylem ve pratik oluşturamaz kendisine. Onlara göre politikanın kalıcılığı yoktur ama sanatın vardır. Sanat, insani temalarda evrenseli konu edindiği için zamansal olarak sınırsızdır, dolayısıyla sonsuzdur.

İlk bakışta doğru gibi gelen bu görüşlerin aslında biraz kurcalandığında nasıl temelsiz ve yanlış olduğu hemen görülür.

Tartışılan bu konu aslında çok eskilere dayanır. Hatırlayanlar olacaktır; bir zamanlar, ‘sanat sanat için midir yoksa sanat toplum için midir’ önermesi ekseninde önemli tartışmalar yapılmıştı ve ‘sanatın toplum için gerekli olduğu’ görüşü üstün gelmişti. Sonuçta bugün, idealist düşünce ve dünya görüşünü savunanlar, utangaç bir biçimde ve örtülü olarak ‘sanat toplum içindir’ görüşünü kabul etmek zorunda kalmışlardır. Ancak bunu kabul etmeyenler de vardır.

Örneğin, Nobel Edebiyat Ödülü verilen Orhan Pamuk bunlardan biridir. Romanlarında toplumcu bir içerik ve estetik olmadığı gibi, bu durumdan da rahatsız olmamaktadır. Kendisine sorulan “Orhan Pamuk kimin için yazıyor?” sorusuna rahatça, “Kendim için yazıyorum.” yanıtını verebilmektedir. Diğer taraftan da politik bir yazar olduğunu kanıtlamak için, Ermeni Meselesi’nde olduğu gibi çeşitli atraksiyonlar yapmaktan da geri kalmamaktadır.

Sanat ürünlerini eğer insanlar tüketiyorsa, bugün milyonlarca insan şu ya da bu şekilde politikayla ilgilenmektedir. Dolayısıyla sanat-sanatçı ve politika bağı zaten hayatın içinde kurulmuş demektir. “Kendim için yazıyorum.” diyen bir romancı bu bağı ne görmezlikten gelebilir ne de ortadan kaldıracaktır. Yaşamın nesnel gerçekliği her zaman kendi kurallarına göre işlemeye devam eder.

Sanat-politika ilişkisinin olmadığını savunanlar aslında idealist felsefenin ve estetiğin tipik konumunu da ortaya koyarlar. Bu yaklaşımlar bugün gelinen noktada milyonlarca insanın hem politikayla hem de sanatla ilgilenmesini görmezlikten gelip ısrarla göz ardı ederler. Bu koşullar altında bile sanatla politika ilişkisi apayrı bir güçle kendisini duyurmaktadır.

Toplumsal muhalefetin ve mücadelenin gelişkin dönemlerinde olduğu gibi tekrardan dolayimsız bir biçimde sanat-politika ilişkisi bugün de kurulmalıdır. Bu bağları yadsımak ve sanatla politikanın ayrı şeyler olduğunu, aralarında bir bağı bulunmadığını ve sanatın bağımsız olduğunu söylemek sanat ve politikada düpedüz gerici bir tutumdur ve onaylanacak bir yanı yoktur.

Avner Ziss, Estetik yapıtında bu akıldışı savunu durumuna, Fransız ressam L.Mittelberg'in, o güzelim Sanat için Sanat tablosu örneğini verir.

Bilindiği gibi bu tabloda, bir adamın ipte sallandığı bir ağacın karşısında, bir ressam, sehпасı başına oturmuş, ağacın dalında sallanan cesede bakıyor ama gördüğü ve resmettiği sadece bir ölü doğadır. Ağacın dalında sallanan cesede bakarak, çiçek saksısı ve elmaların resmini yapmaktadır.

Sanat tarihi kitaplarını şöyle bir karıştırmış olanlar da çok rahat bir şekilde görecektir ki, insanlığın kültür hazinesini oluşturan sanat eserlerinde 'bağımsızlık' ya da 'tarafsızlık' diye bir şey yoktur. İnsanlık değerlerini büyüterek ileriye taşıyan düşünceler ve siyasi fikirler, yaşamla sınıksız ilişkisi olan, politik mesajlar içeren sanat yapıtları, sanatın gelişmesine, ilerlemesine, karşılaştıkları tüm baskılara rağmen damga vurmuşlardır. Bu yapıtlar aynı zamanda sanatın geleceği için de yeni fikirleri, tartışmacı-geliştirmeci bir tutumu savunmuşlar ve hayata geçirmişlerdir. Neticede insanlaşma bitmemiş, bir süreç olarak devam etmektedir ve insanlaşmanın önemli ayaklarından birini de politikadan kopmamış sanat oluşturmaktadır.

Bireyi belirleyen toplumsal ilişkiler olduğu belirlemesi, utangaç bir biçimde de olsa, idealist estetiği savunanlar tarafından kabul edilmektedir. Günümüz sanatçısı, içinde yaşadığı toplumsal şartları göz önünde tutmadığı sürece ortaya koyacağı eserin insanlığa bir faydasının olmayacağını artık anlamalıdır. Bunda şaşılacak bir durum yoktur. Eğer sanat, bilim gibi gerçekliğin ortaya çıkarılmasında bir araçsa ve bir öğrenme biçimiye, toplumsal ilişkileri ve toplumsal geçekleri yok sayarak kendini var etmesi ve ortaya bir ürün koyması zaten mümkün değildir.

Çağdaş insan, çağdaş sanatçı ve özellikle de dürüst sanatçı, sanat ve politika arasındaki bağların bilincinde olan sanatçıdır. Sanat ve politika ilişkisinde, birincisinin ikinciye bağımlılığını kabul etmelidir. Bu bağımlı ilişki tarzını reddetmenin ve sanatın bağımsız, özerk ve tarafsız olduğunu savunmanın da gerici bir ideolojik 'tutum ve politika' olduğu asla göz ardı edilmemelidir.

Mehmet Ali YAZICI

iletisim@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Kültür/Sanat](#) [2]

Kaynak URL (04/05/2024 - 23:11 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/okur-makale/sanat-ve-politika>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/mayazici>

[2] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/kultursanat>